

ВОЈНЕ И ПОЛИЦИЈСКЕ СНАГЕ СРБИЈЕ
НА ГРАНИЦИ ПРЕМА
БУГАРСКОЈ И МАКЕДОНИЈИ

ОДГОВОР НА БЕЗБЕДНОСНИ РИЗИК

Влада Србије, у складу с чланом 39. „Закона о одбрани“ и уз сагласност председника Републике, донела је средином јула одлуку о образовању заједничких војних и полицијских снага ради заштите границе наше земље од илегалних миграната и активности кријумчара људи. У Нишу је 19. јула формирана Команда војно-полицијских снага, а већ сутрадан припадници тих састава, под командом генерал-мајора Желимира Глишовића, преузели су одговорност за безбедност 464 километра државне међе према Републици Бугарској и Македонији.

Ангажовање Војске и Полиције на обезбеђењу границе ка Бугарској и Македонији представља одговоран потез српске владе, што потврђује податак да је од формирања заједничких војних и полицијских јединица до данас 1.974 миграната одустало од илегалног преласка на нашу територију, док су против 17 лица поднете кривичне пријаве због кријумчарења људи на простору Србије.

НАЈВЕЋА ВОЈНО-ПОЛИЦИЈСКА ОПЕРАЦИЈА

Мигрантска криза последица је повећаног прилива мигранта или избеглица из Африке, са Средњег истока и из Јужне Азије у земље Европске уније преко Медитерана и Балкана. Од почетка 2016. кроз Србију је прошло око 100.000 миграната, док је у претходној години наша земља била само успутна станица за 600.000 људи, који су уточиште затражили у развијеним земљама Европе.

У прихватним центрима у Србији тренутно борави око 3.000 избеглица, а међу њима је више од 85 одсто миграната из Авганистана и Пакистана, као и мањи број избеглих

Припадници здружених снага наше војске и полиције у протеклих неколико недеља потврдили су да штите државну границу на најбољи могући начин и да су потпуно спремни да грађанима обезбеде мир и стабилност у ситуацији када мигрантска криза потреса Европу. Србија тренутно нема пречег безбедносног задатка, те је, стога, ефикасна реализација послова који су поверени Војсци и Полицији од највеће важности за земљу.

из Сирије. Наша земља је на мигрантску кризу реаговала хумано и није попут појединих држава подизала ограде, зидове и жице. Преко Центра за прихват у Прешеву и осталих центара избеглицама је пружала сваку врсту помоћи.

Показало се, нажалост, да Европа нема јединствен, принципијелан и свеобухватан приступ том проблему, услед чега је мигрантска криза нарастала, а с њом и терористичке претње Европи. Тренутно нико са сигурношћу не зна како ће и да ли ће се тај проблем решити, али је познато да ретко ко у Европи жели да прими Авганистанце и Пакистанце.

Земље у нашем окружењу, међутим, најављују затварање граница уколико нарасте притисак миграната који преко Србије покушавају да пређу на њихову територију. Наша земља је у таквој ситуацији била приморана да заштити своје националне и државне интересе. Најпре је ангажовала

припаднике војне полиције Копнене војске за помоћ Министарству унутрашњих послова у обезбеђењу дела границе према Бугарској и Македонији, а потом је и на граници формирала заједничке војно-полицијске снаге.

Припадници Војске Србије ове године први пут су укључени у обезбеђење државне границе. Наиме, још у фебруару 2007. године тај посао прешао је у надлежност граничне полиције МУП-а. Одлуком о формирању полицијских и војних снага за извршавање заједничких задатака у области обезбеђења границе, спречавање илегалних прелазака и привођење правди кријумчара људима, Влада Србије показала је одлучност у намери да постави брану мигрантским каналима и заустави кретање миграната према унутрашњости земље. Војно-полицијске снаге, сходно значају добијеног задатка од Владе, Министарства одбране и МУП-а, формиране су врло брзо, ефикасно и професионално.

Заштита граница наше земље од илегалних миграција и кријумчарења људи је најзначајнија и највећа војно-полицијска операција у српској новијој историји, јер се, заправо, само операција уласка у Копнену зону безбедности 2001. године може поредити с данашњим активностима на граници према Бугарској и Македонији.

Команда заједничких војно-полицијских снага одлучила је да на основу процене ситуације, извиђања и осталих информација целокупну зону операције подели на три сектора. Сектор А, с командом у Врању, обезбеђује 104 километра границе према Македонији – од споја границе Србије с Македонијом и административном линијом према Космету до села Жеравина и тромеђе Србије, Бугарске и Македоније. Други, Сектор Б, има команду у Пироту, а контролише 214 километара границе према Бугарској – од села Жеравина на југу до Миџора на северу земље. Трећи је Сек-

КАЗНЕ ЗА КРИЈУМЧАРЕ

Борба против кријумчара, према речима генерал-мајора Желимира Глишовића, биће приоритет у раду заједничких снага у наредном периоду. У тој борби неопходна је и очекује се сарадња свих државних институција, поготово предузимање оштрих консеквенци према грађанима Србије који мисле да на такав начин могу стећи противправну корист. Недавно је откривено шест особа бугарске националности које су покушале да прокријумчаре десетине миграната, док су припадници МУП-а и Војске Србије, у другој акцији, код села Звонце, надомак Пирота, ухапсили два Београђанина и у два комбија пронашли 51 илегалног мигранта.

До сада су пријаве поднете против 17 лица, од којих су два малолетна. Коришћење малолетника за кријумчарење није реткост, пошто су за њих предвиђене мање казне. Два лица, против којих су такође поднете пријаве, задржана су у притвору, док су остала пуштена да се бране са слободе, иако су сви ухваћени у покушају кријумчарења по педесетак мигранта. Утврђено је да су кријумчари људи најчешће особе које су повезане с локалним криминалним структурама у пограничном подручју.

тор В, с командом у Зајечару. Обезбеђује 146 километара границе према Бугарској – од Миџора до ушћа Тимока у Дунав.

У секторима, којима командују потпуковници Будимир Пешић, Горан Столић и мајор Драган Стевановић, налазе се припадници мешовитих снага Војске и Полиције, опремљени мобилним и стационарним термовизијским системима, оптоелектронским средствима за дневно и ноћно осматрање, квадрициклима (четвороточкашима) за патролирање по тешко приступачним подручјима и осталим савременим техничким средствима. Снагама су на располагању и четири хеликоптера за ваздушно патролирање и извиђање границе.

ПРЕВЕНЦИЈА ИЛЕГАЛНИХ ПРЕЛАЗАКА

Од првог дана ангажовања било је јасно да војници и полицајци нису граничари у уобичајеном смислу те речи. Као припадници заједничких безбедносних снага, они воде рачуна о различитим аспектима задатка који су добили – настоје да ефикасно и професионално реализују послове обезбеђења и заштите државне границе, поштујући начело хуманости и могуће последице по међународне односе.

Србија се определила да не подиже зидове и ограде, али и да заштити своје границе, пре свега, превентивним мерама и поступцима, без употребе силе, којима ће одвратити мигранте од илегалног уласка у нашу земљу. Заједничке снаге Војске и Полиције током реализације тог циља примењују различите варијанте обезбеђења – патролира-

ње дуж граничне линије, постављање заседа и осматрачница, извиђање са земље и из ваздуха, коришћење термовизијских камера и других средстава, те „дубинску“ контролу путних саобраћајница и појачано ангажовање саобраћајних патрола у градовима.

Командант војних и полицијских снага генерал-мајор Желимир Глишовић истиче да је знатно смањен број покушаја илегалних прелазака у односу на период пре ангажовања заједничких снага.

„О успешности заједничког деловања Војске и Полиције говори податак да је у првих 15 дана ангажовања више од 1.500 миграната одустало од илегалног преласка државне границе“, наводи генерал Глишовић и процењује да су распоређене снаге на међи према Македонији и Бугарској за сада довољне, али ће се у зависности од ситуације њихов број или повећавати или смањивати.

Тakoђе истиче да је обезбеђење државне границе динамичан посао, који мора бити и добро испланиран и организован, као и ослобођен свих шаблона. Ради тога, каже он, стално се прати развој ситуације на терену, укрштају информације од свих надлежних безбедносних структура, и, у складу с тим, ангажују снаге, јер је немогуће са сигурношћу предвидети време и место на коме ће мигранти покушати илегалан прелазак. До сада је таквих покушаја било и дању и ноћу, појединачно и у групама.

Занимљиво је да су групе миграната које настоје да илегално пређу нашу границу редуковане одмах после најаве Владе да ће формирати заједничке војно-полицијске снаге ради заштите државне међе. Затишје је, додуше, кратко трајало. Мигранти су избегавали главне „канале“ и путне комуникације. Чим би уочили припаднике Војске и Полици-

је мењали би тактику – границу су настојали да пређу преко планинских превоја, пробијајући се кроз шуме и непроходне пределе на истоку Србије.

На срећу, нису били успешни јер су војно-полицијске снаге ефикасно заштитиле прелазе преко Старе планине, Вршке чуке, Мокрања и других висова. Бројка од 1.500 спречених илегалних улазака у Србију није реална, јер је познато да су мигранти добро повезани средствима комуникације и да обавештавају једни друге, тако да се може претпоставити да их је било далеко више.

МИРАТОВАЧКО ПОЉЕ

Највећи број покушаја илегалних прелазака бележи се из правца Македоније, у ширем простору Миратовачког поља, где је регистровано 1.097 особа које су због присуства Војске и Полиције одустале од нелегалног упада на територију Србије. У прихватни центар у Прешеви спроведено је 337 миграната, који су осујећени у намери да, уз помоћ кријумчара људи или самостално, пређу нашу државну границу.

Командант Сектора А мајор Драган Стевановић, заједно са припадницима Трећег батаљона војне полиције из Ниша, Жандармерије из Новог Сада и Краљева, те интервентних јединица полиције из Новог Сада, Зрењанина, Лесковца и Пирота, штити тај простор.

„Задатак реализујемо мешовитим патролама, пешачким или моторизованим, постављањем осматрачница, заседа и контролних пунктова. У прва три дана нашег ангажо-

вања било је око 500 миграната који су покушали да пређу државну границу, али су одустали пошто су увидели да је граница, заправо, херметички затворена. Само појава припадника Војске и Полиције на граници одлучујуће је утицала да се интензитет покушаја илегалних прелазака у наредним данима знатно смањи. Наше патроле на граници се не крију, већ желе да виде, осмотре и буду виђене од потенцијалних илегалних прелазника, како би на тај начин превентивно деловале. Знамо да је задатак који обављамо од државног значаја и у складу с тим се и понашамо. Очекујемо мањи прилив миграната на овом делу границе, али смо опрезни и водимо рачуна да кријумчари не пронађу ‘рупе’ на неком другом месту”, објашњава мајор Стевановић.

Миратовачко поље добро је познато у мигрантским круговима. На том простору ушло је више стотина хиљада миграната у периоду када је Србија још била транзитна земља на њиховом путу ка Европи. Поље је погодно јер се налази у близини коридора 10 и у непосредној је близини граничног прелаза Прешево и села Лојане у Македонији, мада је због равног и прегледног терена олакшана контрола кретања.

„Много нам помаже техника коју поседујемо, попут покретних средстава термовизије и ручних термовизијских двогледа, мада техника не може све и много тога зависи од оспособљености људи који обављају задатке”, каже мајор Стевановић. Ручни термовизијски двогледи, које припадници Војске Србије користе ноћу и у условима смањене видљивости, омогућавају, на пример, несметано осматрање, уочавање и откривање миграната на пет километара удаљености, а на три километра могуће је разазнати да ли је реч о мушкарцу, жени или детету.

ТЕРМОВИЗИЈСКИ СИСТЕМИ

Према речима граничног полицајца и припадника мобилне јединице Александра Војиновића, возило с уграђеним системом за контролу државне границе поседује термовизијске камере за дневно и ноћно осматрање. Опслужују га два оператера, који даноноћно прате дешавања у простору. Домет камере је десетак километара и зависи од конфигурације терена. Миратовачко поље је, на пример, идеално за рад тог уређаја. Способност да се брзо промени локацију, омогућава контролу и најкритичнијих праваца.

Старешине и војници Трећег батаљона војне полиције имају искуство у обезбеђењу државне границе – од марта 2016. године помажу МУП-у у обављању специфичних граничарских задатака. То, међутим, није случај са припадницима пешадијске чете Четврте бригаде. Пешадинци из Врања налазе се у Сектору Б и обезбеђују део границе према Бугарској, на простору Власинског језера, познатом по великим надморским висинама, успонима и падовима, што захтева максималну психофизичку припремљеност. Патроле дневно прелазе од четири до дванаест километара, у зависности од дешавања на граници и информација терена.

„Кључ успеха у обезбеђењу границе према Републици Бугарској јесте у томе да се мигранти увере да је гранична линија контролисана и да се сами врате одакле су дошли. Коректно сарађујемо са локалним органима власти и становништвом на Власини, од којих повремено добијамо драгоцене информације”, истиче командир чете поручник Илија Смиљанић.

ПРИМЕР ДОБРЕ САРАДЊЕ

Припадници Сектора Б, којим командује потпуковник Будимир Пешић, имају задатак да спрече илегални прела-

зак државне границе ван легитимних граничних прелаза према Републици Бугарској, деловање домаћих и страних криминалаца у нелегалном транзиту миграната преко територије Србије и, на тај начин, обезбеде контролу кретања миграната, заштиту живота и безбедност људи и имовине у зони операције.

Није једноставно реализовати тај задатак, поготово када се има у виду да су терени на Старој планини, Лазином брду или Власинском језеру густо пошумљени и с безброј кланаца и удолина. Војници и полицајци у Сектору Б су релативно брзо овладали кључним тачкама на том тешко проходном простору, где су мигранти видели шансу да илегално пређу на територију наше земље. Успели су да „затворе” устаљену маршруту код ушћа Јабланице у Јерму, а успешно контролишу и сличне правце. Том приликом, пронашли су и илегално земљиште са засадима марихуане.

Зона операције спречавања илегалног преласка границе ка Бугарској и Македонији је у тој мери велика да се, оправдано, јавила бојазан у погледу квалитетног логистичког обезбеђења људи на тако широком простору. Решење је представљало коришћење некадашњих војних караула. Логистика Копнене војске успела је да напуштене и запустене објекте оспособи за несметан живот и рад.

Опредељење Команде војно-полицијских снага да у обезбеђењу границе не примењује шаблоне подразумева да се свакодневно мења и број људи у патролама или засадама, правци ангажовања, коришћење старих караула. Припадници логистике, стога, принуђени су да се таквом моделу што брже прилагоде, што није једноставно.

Заједнички рад представника Војске и МУП-а јесте за пример. То потврђују и генерал Глишовић и потпуковник Пешић и мајор Стевановић и поручник Смиљанић, као и шеф Одсека за контролу прелажења државне границе Самир Гусинц и старији заставник Предраг Пејатовић и

ТИМСКИ РАД

Министар одбране Зоран Ђорђевић, министар унутрашњих послова Небојша Стефановић, министар рада, запошљавања, борацких и социјалних питања Александар Вулин, начелник Генералштаба генерал Љубиша Диковић, командант Копнене војске генерал-потпуковник Милосав Симовић и директор полиције Владимир Ребић обишли су недавно војне и полицијске снаге ангажоване на заштити државне границе с Бугарском и Македонијом. Том приликом уверили су се у професионализам наших војника и полицајаца и одали им признање за одговоран тимски рад.

На граничном прелазу „Градина“ код Димитровграда, заменик начелника Генералштаба генерал-потпуковник Јовица Драганић разговарао је са колегом генерал-мајором Пламеном Атанасовим о актуелној безбедној ситуацији дуж српско-бугарске границе и билатералној војној сарадњи.

заставник прве класе Драган Димитрић из Полиције.

Основне одлике заједничког рада две институције нашег сектора безбедности су професионализам, колегијалност, коректни међусобни односи, непостојање ривалства и изузетна сарадња током планирања, организовања и реализације задатака.

Притисак миграната на границе наше земље, ипак, није мали и не попушта. Припадници Војске и Полиције доказали су да могу, у складу са законом, успешно контро-

лисати њихово кретање ка унутрашњости Србије. Свако ко затражи азил на легалан начин има могућност да га добије, а они који државну међу намеравају илегално да пређу, морају знати да ће их у томе спречити наше заједничке војно-полицијске снаге. Србија не може да утиче на велике светске токове, али засигурно може да чува своју границу, територију и људе. ■

Зоран МИЛАДИНОВИЋ
Снимили Саша ЂОРЂЕВИЋ и Јово МАМУЛА

